

Zadeva C-81/21**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča****Datum vložitve:**

9. februar 2021

Predložitveno sodišče:Sąd Rejonowy dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie (okrajno
sodišče za Varšavo – Śródmieście v Varšavi (Poljska))**Datum predložitvene odločbe:**

27. oktober 2020

Tožeči stranki:

BS

WS

Tožena stranka:

M

Predmet postopka pred nacionalnim sodiščem

Tožeči stranki predlagata, naj se presodi, da jima mora tožena stranka plačati denarni znesek z zakonskimi zamudnimi obrestmi v povezavi z zneski, ki so jima bili kot del odplačila kredita zaradi uporabe nepoštenih pogodbenih pogojev, vsebovanih v pogodbi o hipotekarnem kreditu, denominiranem v švicarskih frankih (CHF), neupravičeno zaračunani kot obroki glavnice in obresti.

Predmet in pravna podlaga vprašanja za predhodno odločanje

Razlaga prava Unije, zlasti člena 6(1) in člena 7(1) Direktive Sveta 93/13/EGS (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288), člen 267 PDEU

Vprašanji za predhodno odločanje

1. Ali je treba člen 6(1) in člen 7(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah razlagati tako, da nasprotujeta sodni razlagi nacionalnih določb, v skladu s katero lahko sodišče, potem ko ugotovi obstoj nepoštenega pogodbenega pogoja, ki ne povzroči neveljavnosti pogodbe, vsebino pogodbe dopolni z dispozitivno določbo nacionalne zakonodaje?

2. Ali je treba člen 6(1) in člen 7(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah razlagati tako, da nasprotujeta sodni razlagi nacionalnih določb, v skladu s katero lahko sodišče, potem, ko ugotovi obstoj nepoštenega pogodbenega pogoja, ki povzroči neveljavnost pogodbe, vsebino pogodbe dopolni z dispozitivno določbo nacionalne zakonodaje, da se prepreči neveljavnost pogodbe, čeprav se potrošnik strinja z njeno neveljavnostjo?

Navedena zakonodaja Skupnosti

Direktiva Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah: enaindvajseta in štiriindvajseta uvodna izjava, člen 6(1) in člen 7(1).

Navedena nacionalna zakonodaja

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (zakon z dne 23. aprila 1964 o civilnem zakoniku) (Dz.U. št. 16, pozicija 93, kakor je bil spremenjen, v nadaljevanju: civilni zakonik).

Potrošnik je fizična oseba, ki s trgovcem sklene pravni posel, ki ni neposredno povezan z njegovo poslovno ali poklicno dejavnostjo (člen 22¹).

(odstavek 1) Ob upoštevanju izjem, ki jih določa zakon, se lahko denarne obveznosti na ozemlju Republike Poljske izrazijo samo v poljski valuti (člen 358 v različici, ki je veljala do 23. januarja 2009).

(odstavek 1) Če je predmet obveznosti denarni znesek, izražen v tuji valuti, lahko dolžnik plačilo izvede v poljski valuti, razen če zakon, odločba sodišča, ki je podlaga za obveznost, ali pravni posel ne določa izpolnitve v tuji valuti (odstavek 2). Vrednost tuje valute se določi v skladu s povprečnim menjalnim tečajem, ki ga je objavila Narodowy Bank Polski (narodna banka Poljske) na dan zapadlosti terjatve, razen če je v zakonu, sodni odločbi ali pravnem poslu določeno drugače. V primeru zamude dolžnika lahko upnik zahteva plačilo izpolnitve v poljski valuti po povprečnem tečaju, ki ga je Narodowy Bank Polski (narodna banka Poljske) objavila na dan plačila (člen 358 v različici, ki velja od 24. januarja 2009).

(odstavek 1) Potrošnika pogodbeni pogoji, ki niso bili dogovorjeni posamično, ne zavezujejo, če se z njimi njegove pravice in obveznosti določajo v nasprotju z dobrimi običaji, tako da so v bistvenem nasprotju z njegovimi interesi (nepošteni pogodbeni pogoji). To ne velja za pogoje, ki se nanašajo na glavne obveznosti pogodbenih strank, zlasti na ceno ali plačilo, če je njihovo besedilo jasno. (odstavek 2) Če pogodbeni pogoj v skladu z odstavkom 1 ne zavezuje potrošnika, pogodba pogodbene stranke zavezuje v preostalem delu. (odstavek 3). Pogodbeni pogoji, ki niso dogovorjeni posamično, so tisti pogodbeni pogoji, na katerih vsebino potrošnik ni imel dejanskega vpliva. To zlasti velja za pogodbene pogoje, prevzete iz tipske pogodbe, ki jo je potrošniku predlagal sopogodbenuk. (odstavek 4) Dokazno breme, da je bil nek pogoj dogovorjen posamično, nosi stranka, ki se nanj sklicuje (člen 385¹).

Ocena skladnosti pogodbenega določila z dobrimi običaji se opravi glede na stanje ob sklenitvi pogodbe ob upoštevanju njene vsebine, okoliščin sklenitve in pogodb, povezanih s pogodbo, ki vsebuje pogoj, ki je predmet presoje (člen 385²).

Kdor je brez pravne podlage pridobil premoženjsko korist v škodo druge osebe, mora vrniti korist v naravi, če to ni mogoče, pa plačati njeno protivrednost (člen 405).

(odstavek 1) Določbe prejšnjih členov veljajo zlasti za izpolnitve brez pravnega temelja. (odstavek 2) Izpolnitev je brez pravnega temelja, če oseba, ki je nekaj izpolnila, sploh ni bila zavezana ali ni bila zavezana prejemniku izpolnitve, ali če je podlaga za izpolnitev prenehala ali predvideni namen izpolnitve ni bil dosežen ali če je bil pravni posel, ki je bil podlaga za obveznost izpolnitve, neveljaven in tudi po izpolnitvi ni postal veljaven. (člen 410).

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Stranki sta leta 2009 sklenili pogodbo o hipotekarnem kreditu, indeksirano s CHF, za obdobje 360 mesecev, ki se je odplačeval v enakih obrokih za glavnico in obresti in je imel spremenljivo obrestno mero, določeno kot stopnja 3M LIBOR, povečano za fiksno maržo banke, ki znaša 7,20 % (člen 9(1) in (2)). Kreditojemalec se je zavezal, da bo glavnico z obrestmi odplačeval v mesečnih obrokih, na datume in v zneskih, navedenih v amortizacijskem načrtu. Obroki glavnice in obresti so se vračali v PLN po pretvorbi v skladu s prodajnim tečajem iz tečajne liste banke, veljavne na datum odplačila (člen 10(5)). Stranke so 18. februarja 2012 sklenile aneks h kreditni pogodbi, ki je tožečima strankama omogočal plačilo obrokov kredita neposredno v CHF. Tožeči stranki sta do 12. januarja 2020 toženi stranki plačali obroke za odplačilo kredita v znesku 219.169,44 PLN. Če bi se ugotovilo, da člen 10(5) in člen 12(5) kreditne pogodbe strank ne zavezujeta, preostala pogodbeno določila pa še vedno veljajo, bi bil znesek obrokov kredita v tem obdobju nižji za 43.749,97 PLN. Če pa bi se ugotovilo, da je treba glavnico kredita in obroke kredita pretvoriti po srednjem tečaju Narodowego Banku Polskiego (narodna banka Poljske), bi bil znesek

obrokov kredita v tem obdobju za 2.813,45 PLN in 2.369,79 CHF nižji od zneska, ki sta ga tožeči stranki dejansko plačali.

- 2 V tožbi sta tožeči stranki predlagali, naj se presodi, da jima mora tožena stranka plačati 37.866,11 PLN in 5.358,10 CHF z zakonskimi zamudnimi obrestmi kot protivrednost glavnice in obrokov, ki jih je tožena stranka v obdobju od 14. junija 2010 do 12. decembra 2012 zaračunala na podlagi kreditne pogodbe z dne 3. februarja 2009, ki vsebuje nepošteno pogodbene pogoje, zaradi katerih je ta pogodba neveljavna, če pa se ugotovi, da nepošteni pogodbene pogoji iz kreditne pogodbe ne povzročijo neveljavnosti te pogodbe, sta tožeči stranki predlagali, naj jima tožena stranka plača 44.976,66 PLN kot protivrednost preveč plačanega dela glavnice in obrokov. Tožena stranka je predlagala zavrnitev tožbenega zahtevka. Na obravnavi sta tožeči stranki, potem ko sta bili poučeni o posledicah neveljavnosti kreditne pogodbe, osebno izjavili, da razumeta pravne in finančne posledice neveljavnosti kreditne pogodbe in se strinjata z njimi.

Bistvene trditve strank v postopku pred nacionalnim sodiščem

- 3 Tožeči stranki, ki sta potrošnika, izpodbijata določila kreditne pogodbe, ki z njima niso bila posamično dogovorjena, v delu, v katerem se nanašajo na pretvorbo zneska kredita in obrokov kredita na podlagi menjalnega tečaja za tuje valute, ki ga je določila tožena banka. Po njunem mnenju so bila ta določila povzeta iz tipske pogodbe, ki jo uporablja tožena banka.

Kratka obrazložitev predloga

- 4 Pri analizi posledic nepoštenosti zadevnih določil se predložitveno sodišče na začetku sklicuje na sodbo Sodišča z dne 3. oktobra 2009 (C-260/18, Dziubak), v kateri je bilo navedeno, da je treba člen 6(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da nasprotuje temu, da se pomanjkljivosti pogodbe, ki so nastale zaradi odprave nepoštenih pogojev iz te pogodbe, odpravijo le na podlagi splošnih nacionalnih določb, ki določajo, da se učinki, izraženi v pravnem aktu, dopolnijo zlasti z učinki, ki izhajajo iz načela pravičnosti ali poslovnih običajev, ki niso niti dispozitivne določbe niti določbe, ki se uporabljajo, če med strankami obstaja soglasje.
- 5 V zvezi s tako imenovanimi klavzulami o pretvorbi se predložitveno sodišče sklicuje na stališče, ki ga je na podlagi člena 358 civilnega zakonika, v novi različici, izrazilo okrožno sodišče v Varšavi, v skladu s katerim lahko nepošteno klavzule o indeksaciji povzročijo neveljavnost celotne pogodbe ali dela določb, pod pogojem, da se pogodba brez nepoštenih klavzul o indeksaciji lahko ohrani v prvotni naravi, kakršno so želele stranke kreditne pogodbe. Določila nepoštenih pogojev se lahko odpravijo v delu, v katerem je njihova vsebina nesprejemljiva. Ugotovitev, da so nekatere določbe o indeksaciji nepošteno, ne pomeni nujno, da je treba razveljaviti celotni mehanizem valorizacije. Mehanizem indeksacije kredita je v bistvu pogodbena klavzula o indeksaciji, določena v členu 358¹(2)

civilnega zakonika, s katero se določa znesek izpolnitve, če merilo vrednosti ni poljska valuta.¹ Glede na to, da je bila v tej zadevi sporna pogodba sklenjena v času, ko je veljal člen 358 civilnega zakonika v novi različici, je treba ugotoviti, ali je mogoče po tem, ko se ugotovi, da so pogoji iz člena 10(5) in člena 12(5) kreditne pogodbe nepošteni, „zapolniti praznino“ v tej pogodbi na način, predstavljen v zgoraj navedeni sodbi okrožnega sodišča v Varšavi. Zdi se, da takšna rešitev vzbuja dvome z vidika člena 6(1) Direktive 93/13 glede na stališče Sodišča, da ta določba nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki sodišču države članice dovoljuje, da po ugotovljeni neveljavnosti nepoštenega pogoja v pogodbi, sklenjeni med trgovcem in potrošnikom, pogodbo dopolni tako, da spremeni vsebino tega pogoja. Iz besedila tega člena tako izhaja, da morajo nacionalna sodišča le zavrniti uporabo nepoštenega pogodbenega pogoja, ne smejo pa spremeniti njegove vsebine. „*Ta pogodba mora načeloma še naprej obstajati brez kakršnekoli drugačne spremembe, kot je ta, ki izhaja iz izbrisa nepoštenih pogojev, če je v skladu s pravili nacionalnega prava pravno mogoča kontinuiteta pogodbe. [...] [Č]e bi nacionalno sodišče smelo spremeniti vsebino nepoštenih pogojev v takih pogodbah, [bi] taka pristojnost lahko ogrozila uresničitev dolgoročnega cilja iz člena 7 Direktive 93/13. Ta pristojnost bi namreč prispevala k temu, da bi se za prodajalce ali ponudnike odpravil odvratilni učinek le s preprosto neuporabo takih nepoštenih pogojev za potrošnika (glej v tem smislu zgoraj naveden sklep Pohotovost, točka 41 in navedena sodna praksa), ker bi ti prodajalci ali ponudniki še naprej skušali uporabljati te pogoje, če bi vedeli, da lahko nacionalno sodišče, če bo ugotovilo njihovo ničnost, pogodbo vseeno dopolni v potrebnem obsegu tako, da se zagotovi interes teh prodajalcev ali ponudnikov.*“²

- 6 Poleg tega se je Sodišče v navedeni sodbi (točka 69) neposredno sklicevalo na točke od 86 do 88 mnenja generalne pravobranilke Verice Trstenjak z dne 14. februarja 2012, v katerem je bilo zgoraj navedeno vprašanje pojasnjeno še bolj neposredno in odločno. Generalna pravobranilka je opozorila na zmanjšanje tveganja, ki ga trgovec nosi zaradi uporabe nepoštenih pogojev, ker je sprememba s prilagoditvijo pogojev nacionalni zakonodaji za trgovca sprejemljiva. Možnost konvalidacije razlogov za neveljavnost pogodbe in preglednost tveganja za trgovca bi lahko imela nasprotni učinek od tistega, ki ga je predvidel zakonodajalec EU, in bi lahko ustvarila možnosti za naknadne spremembe pogodbe s strani sodišča, ki ne bi le oslabile odvratilnega učinka, ki izhaja iz člena 6 zgoraj navedene direktive, temveč bi imele celo nasproten učinek. Zgornje stališče je bilo izraženo tudi v številnih drugih odločbah Sodišča.³

¹ Glej sodbo okrožnega sodišča v Varšavi z dne 6. februarja 2020, XXVII Ca 1196/18, LEX št. 3032540

² Glej sodbo z dne 14. junija 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10.

³ Glej sklep z dne 16. novembra 2010, Pohotovost', C-76/10, točka 41, sodbe z dne 30. aprila 2014, Kásler, C-26/13, točki 77 in 79, z dne 21. januarja 2015, Unicaja Banco in Caixabank C-482/13, C-484/13, C-485/13 in C-487/13, točke 28, 31 in 32, in z dne 30. maja 2013, Asbeek Brusse in de Man Garabito, C-488/11, točka 57; sklep z dne 11. junija 2015, Banco Bilbao

- 7 Vendar je Sodišče priznalo eno izjemo od pravila, da so nepošteni pogodbeni pogoji brez učinka, in poudarilo, da v okoliščinah, v katerih pogodba, sklenjena med trgovcem in potrošnikom, po črtanju nepoštenega pogoja ne more več obstajati, člen 6(1) Direktive 93/13 ne nasprotuje nacionalnemu pravilu, ki nacionalnemu sodišču omogoča, da ga nadomesti z dispozitivno nacionalno določbo.⁴ Zgornje stališče je bilo nato dopolnjeno z navedbo, da je možnost nadomestitve nepoštenega pogoja z zavezujočo določbo nacionalne zakonodaje omejena na primere, v katerih bi morale sodišče zaradi ugotovitve neveljavnosti nedovoljenega pogoja razglasiti neveljavnost pogodbe v celoti, zaradi česar bi bil potrošnik izpostavljen takim posledicam, da bi te zanj pomenile kazen⁵. Poleg tega je Sodišče v sodbi z dne 14. junija 2012 neposredno navedlo, da člena 6(1) ni mogoče razumeti tako, da nacionalnemu sodišču dovoljuje, da spremeni vsebino tega pogoja, namesto da bi le zavrnilo njegovo uporabo za potrošnika, ampak ga je treba razlagati tako, da nasprotuje zakonodaji države članice, ki dovoljuje nacionalnemu sodišču, da pogodbo prilagodi tako, da spremeni vsebino tega pogoja.⁶ Nazadnje je Sodišče pri razlagi pomena člena 6 in 7 Direktive 93/13 navedlo, da „nasprotujeta temu, da se pogoj o predčasni zapadlosti obveznosti iz pogodbe o hipotekarnem kreditu, ki je bil ugotovljen za nepoštenega, z odpravo elementov, zaradi katerih je nepošten, delno ohrani, če bi se zaradi take odprave spremenila vsebina tega pogoja, ki bi vplivala na njegovo bistvo.“⁷
- 8 V takem položaju predložitveno sodišče meni, da mora sodišče odločiti, da pogoj, za katerega je bilo ugotovljeno, da je nepošten, potrošnika od začetka in v celoti ne zavezuje, ter preučiti, ali se lahko pogodba izvaja tudi brez nepoštenega pogoja. Če je to mogoče, se lahko pogodba uporablja brez nepoštenih klavzul, zato problem v zvezi z uporabo dispozitivnih določb sploh ne nastane. V nasprotnem primeru pa bi bilo treba pogodbo šteti za neveljavno, sodišče pa bi moralo presoditi, ali je takšna neveljavnost za potrošnika neugodna. Če sodišče

Vizcaya Argentaria, C-602/13, točke od 33 do 37; sodbo z dne 21. aprila 2016, Radlinger, C-377/14, točke od 97 do 100, sklep z dne 6. junija 2016, Ibercaja Banco, C-613/15, točke od 36 do 38, sodbe: z dne 21. decembra 2016, Naranjo in Martinez C-154/15 in C-307/15, točki 57 in 60, z dne 26. januarja 2017, Banco Primus, C-421/14, točki 71 in 73, z dne 31. maja 2018, Šiber, C-483/16, točka 32, z dne 7. avgusta 2018, Banco Santander in Cortós, C-96/16 in C-94/17, točki 73 in 75, z dne 13. septembra 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, točka 41, z dne 14. marca 2019, Dunai, C-118/17, točka 51; z dne 26. marca 2019, Abanca Corporación Bancaria in Bankia, C-70/17 in C-179/17, točke 53, 54 in 63 in z dne 7. novembra 2019, NMBS, C-349/18, C-350/18, C-351/18, točke od 66 do 69.

⁴ Glej sodbo z dne 30. aprila 2014, Kásler, C-26/13, točka 85.

⁵ Glej sklep z dne 11. junija 2015, Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-602/13, točka 38, in sodbe: z dne 21. januarja 2015, Unicaja Banco in Caixabank, C-482/13, C-484/13, C-485/13 in C-487/13, točka 33, z dne 7. avgusta 2018, Banco Santander in Cortós, C-96/16 in C-94/17, točka 74, z dne 14. marca 2019, Dunai, C-118/17, točka 54, in z dne 26. marca 2019, Abanca Corporación Bancaria i Bankia, C-70/17 in C-179/17, točki 37 in 59.

⁶ Glej sodbo Sodišča z dne 14. junija 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, točki 71 in 73.

⁷ Glej sodbo z dne 26. marca 2019, Abanca Corporación Bancaria in Bankia, C-70/17 in C-179/17, točka 64.

ugotovi, da neveljavnost pogodbe ni nekoristna za potrošnika ali če se potrošnik z neveljavnostjo pogodbe strinja, mora razglasiti pogodbo za neveljavno v celoti in njene vsebine ne sme dopolnjevati z dispozitivnimi določbami.

- 9 Glede na predstavljeno sodno prakso Sodišča in zahtevek tožečih strank za vračilo preplačanega dela obrokov kredita, povezanega z uporabo nepoštenih pogodbenih pogojev, ali vračilo vseh obrokov, plačanih na podlagi neveljavne pogodbe, je utemeljeno sklepati, da je glede na tako oblikovano stališče tožečih strank, predložitveno sodišče po ugotovitvi, da so klavzule o pretvorbi nepoštene, dejansko omejeno na sprejetje ene od obeh rešitev. Navedeno sodišče lahko bodisi prizna nadaljnji obstoj pogodbe brez klavzul o konverziji in zato tožečima strankama dodeli vračilo preplačanega dela obrokov kredita bodisi ugotovi, da pogodba brez klavzul o konverziji ne more obstajati in zato tožečima strankama dodeli vračilo vseh obrokov kredita. Tako v nobenem od teh primerov sploh ni mogoče uporabiti dispozitivnih določb nacionalne zakonodaje, poleg tega pa bi bil tak poseg v nasprotju s členom 6(1) Direktive 93/13. Zato se zdi dopolnitev kreditne pogodbe z določbo člena 358(2) civilnega zakonika nedopustna.
- 10 Predložitveno sodišče predlaga odgovor, da je treba člen 6(1) in člen 7(1) Direktive 93/13/EGS razlagati tako, da nasprotujeta sodni razlagi nacionalnih določb, v skladu s katero lahko sodišče, potem ko ugotovi obstoj nepoštenega pogodbenega pogoja, ki ne povzroči neveljavnosti pogodbe, vsebino pogodbe dopolni z dispozitivno določbo nacionalne zakonodaje (prvo vprašanje). Če sodišče ugotovi obstoj nepoštenega pogodbenega pogoja, ki povzroči neveljavnost pogodbe, je treba ta člena razlagati tako, da nasprotujeta sodni razlagi nacionalnih določb, v skladu s katero lahko sodišče vsebino pogodbe dopolni z dispozitivno določbo nacionalne zakonodaje, da se prepreči neveljavnost pogodbe, čeprav se potrošnik strinja z njeno neveljavnostjo (drugo vprašanje).